

Výsledky ekologického zemědělství

Kontaktní pracoviště FADN v rámci Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), resortní organizace Ministerstva zemědělství, každoročně provádí výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků na základě jednotné metodiky FADN. V rámci rozšířeného šetření FADN za účetní rok 2018 zaměřeného na ekologické zemědělství byla zpracována data 258 podniků, které reprezentovaly 3207 plně ekologických podniků střední a velké ekonomické velikosti (to je osm procent z těchto podniků v ČR). Srovnávací soubor tvořilo 1073 konvenčních podniků.

V grafech jsou prezentovány výsledky ekologických (EZ) a konvenčních (KZ) zemědělců celkem a podle výrobních zaměření (VZ): polní výroba; produkce mléka; chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci (to je chov zvířat ZOP); smíšená výroba. Nejvýznamnějším ekologickým výrobním zaměřením v ČR je chov zvířat ZOP, zde zastoupený 189 podniky (73,3 procenta souboru EZ). Pro hodnocení ekonomických výsledků jsou využívány ukazatele tzv. Standardního výstupu, a to v podobě vážených průměrů přepočtených na hek-

tar využívané zemědělské půdy (z. p.). Produkce a ekonomické výsledky EZ jsou, kromě dodržování požadovaných pravidel pro ekologické zemědělství, výrazně ovlivněny hospodařením v oblastech s přírodními omezeními (ANC); hospodaří v nich 87 % podniků EZ, ale jen 49 % podniků KZ. Průměrná výměra podniku EZ je 143,8 hektaru, intenzita chovů pak 45,27 DJ na 100 ha z. p.

Celková produkce ekologických podniků (14 373 Kč/ha) je tvořena produkcí ŽV (47,9 %), produkcí RV (36,4 %) a ostatní produkcí (15,7 %). Produkci ŽV

z 58,9 % představuje produkce hovězího a telecího masa, z 21,8 % produkce mléka a mléčných výrobků a z 13,5 % produkce chovu ovcí a koz, včetně produkce ovčího a kozího mléka. V produkci RV dominují krmné plodiny (56,2 %), druhou nejvýznamnější položkou jsou obiloviny (21,9 %). Nejvýznamnější složkou ostatní produkce tvoří příjmy z poskytování služeb cizím subjektům.

Nejvyšší úroveň celkové produkce z podniků EZ vykazují podniky specializované na produkci mléka (36 209 Kč/ha), nejnižší pak podniky chovu zví-

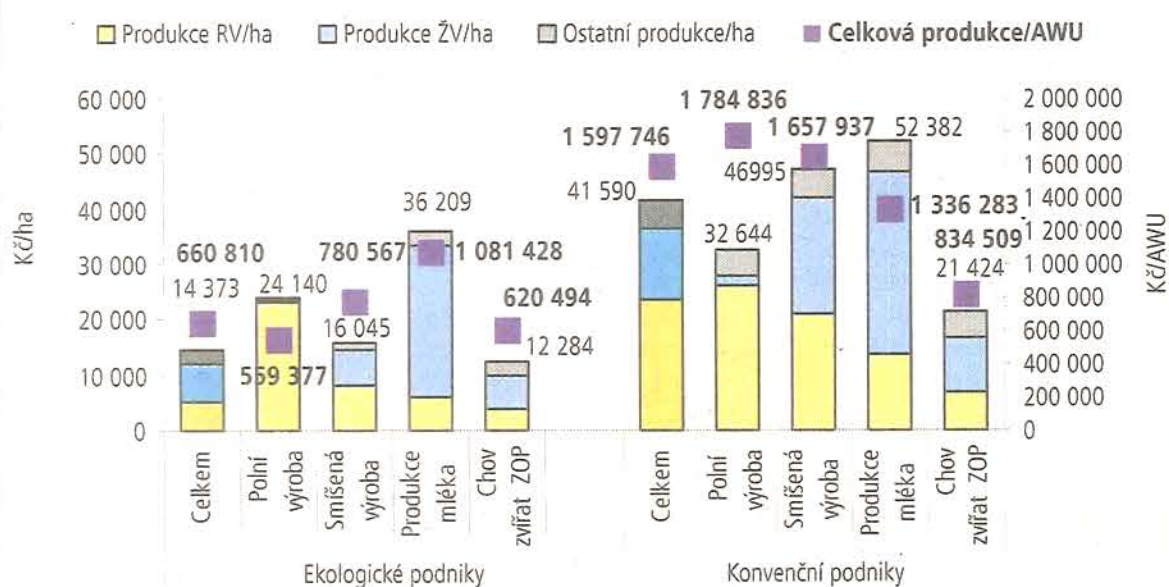
řat ZOP (12 284 Kč/ha). Obdobně u produkce přepočtené na roční pracovní jednotku (AWU) dosahují nejvyšších hodnot producenti mléka (1 081 428 Kč/AWU) a nejnižší chovatelé zvířat ZOP (620 494 Kč/AWU). Při srovnávání produkce EZ a KZ je nutné vzít v úvahu faktory, které rozhodujícím způsobem odlišují tuto výrobu, zejména technologická omezení ekologické výroby, převažující lokalizaci výroby do oblastí ANC a výrazně odlišnou strukturu ekologických a konvenčních podniků. Celková produkce EZ podniků vztažená na jeden hektar z. p. je na úrovni

Ekologický způsob hospodaření souvisí s minimálními náklady na nákup hnojiv a prostředků ochrany rostlin. Podniky EZ mají větší podíl vstupů přepočtených na jednotku plochy, které mají povahu fixních nákladů, to je odpisy, náklady budov a strojů a tak podobně, což souvisí s menší velikostí ekologických podniků. Vzájemná srovnatelnost úrovně nákladů EZ a KZ je částečně ztížena tím, že podniky EZ mají větší podíl neplacené práce nezapočítávané do celkových nákladů. U rozhodujícího ekologického odvětví, chovu zvířat ZOP, tvoří náklady EZ 73,6 %

včetně Greeningu a Mladého zemědělce (32,1 %). Provozní podpory podniků EZ o 36 % převyšují podpory konvenčních podniků. Rozdíl je především v environmentálních dotacích (více než šestkrát vyšší) a v dotacích na ANC (více než třikrát vyšší). Konvenční podniky proti tomu pobírají výrazně vyšší dotace na obnovitelné zdroje energií (12krát vyšší), na plodiny (pětkrát vyšší) a na výrobní spotřebu.

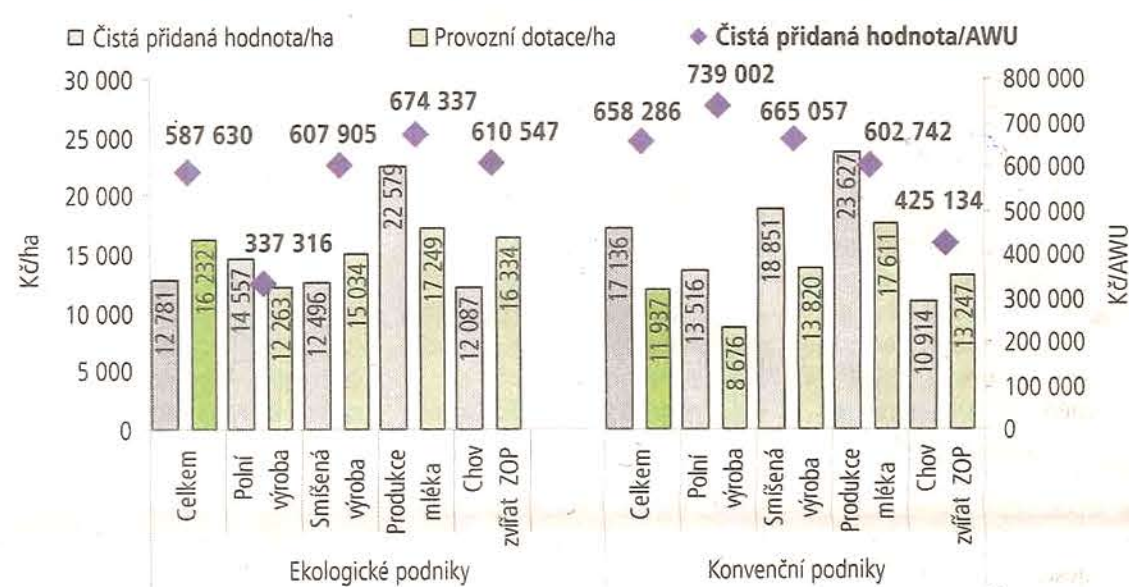
Vyšší míra dotací umožňuje ekologickým podnikům dosahovat ČPH přepočtené na jednotku plochy pouze o 25,4 % nižší, než

Graf 1 – Celková produkce – podniky EZ a KZ 2018

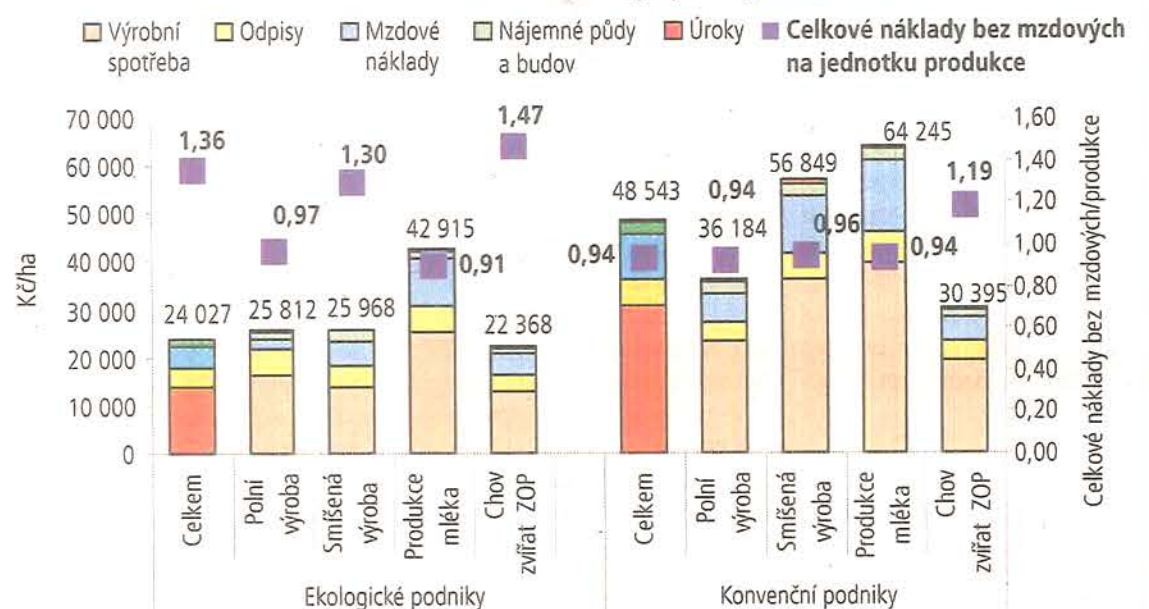
Zdroj: Šetření FADN CZ

Graf 3 – Čistá přidaná hodnota, provozní dotace – podniky EZ a KZ 2018

Zdroj: Šetření FADN CZ

Graf 2 – Celkové náklady - podniky EZ a KZ 2018

Zdroj: Šetření FADN CZ

34,6 % produkce konvenčních podniků. Největší rozdíl je v produkci RV (podniky EZ dosahují 22,4 % výše produkce KZ), u produkce ŽV je to 52,5 %. Celková produkce na AWU je v EZ na úrovni 41,4 % konvenčních podniků.

Hodnota celkových nákladů EZ činila 24 027 Kč/ha a výrazně se liší v jednotlivých VZ. Nejvyšší je u producentů mléka (42 915 Kč/ha), zatímco v podnicích chovu zvířat ZOP činí 22 368 Kč/ha. Výrobní spotřebu (57,6 % podíl z celkových nákladů) tvoří přímé a ostatní věcné náklady. Nejvýznamnějšími položkami přímých nákladů jsou náklady na krmiva a další náklady spojené s chovem zvířat a zpracováním produktů ŽV.

nákladů KZ, u podniků produkce mléka 66,8 % a u podniků smíšené výroby pouze 45,7 %. Úroveň nákladovosti výroby měřená poměrem nákladů na jednotku produkce je u EZ výrazně vyšší (1,67) než v KZ. Při snížení nákladů o mzdové však ve srovnání podle VZ podniky zaměřené na produkci mléka dosahují lepší hodnoty tohoto ukazatele (0,91) než konvenční podniky téhož VZ (0,94).

Důležitý ukazatel ekonomické situace podniku, čistá přidaná hodnota (ČPH), je u EZ více než u ostatních skupin zemědělců závislá na úrovni podpor. Nejvýznamnějšími položkami provozních dotací EZ jsou environmentální dotace (33,2 %) a Jednotná platba na plochu

jaké dosahují konvenční podniky. Nejvyšší hodnoty ukazatele ČPH přepočtené na roční pracovní jednotku (AWU) vykazují ekologické podniky produkce mléka, která je o 11,9 % vyšší než u konvenčních podniků tohoto VZ. Ekologické podniky chovu zvířat ZOP mají, v porovnání s konvenčními podniky, hodnotu ČPH/AWU o 43,6 % vyšší. Tyto poměry potvrzují pozitivní vliv dotací na celkovou ekonomiku ekologických podniků. Více informací můžete získat na webových stránkách www.fadn.cz.

Ing. Lenka Tumová
Ing. Zuzana Fuksová, Ph.D.
Kontaktní pracoviště FADN
Ústav zemědělské ekonomiky
a informací